

УДК 37.091.12

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2020-67-36-43>

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА

© Андрєєв М.В.¹, Маркова В.М.², Мефанік М.С.²

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про авторів

Маркова Влада Миколаївна: ORCID: 0000-0003-1594-0364; wlada.markova2017@gmail.com; кандидат педагогічних наук; доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти, Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська 16, 61003, Україна.

Андрєєв Микола Васильович: ORCID: 0000-0003-3752-5153; кандидат педагогічних наук; професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти, Харківська гуманітарно-педагогічна академія; пров. Ш. Руставелі 7, 61000, Україна.

Мефанік Марія Сергіївна: ORCID: 0000-0003-1594-0364; maria.mefanik@gmail.com; кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти, Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська 16, 61003, Україна.

У статті розглянута складова професійної компетентності - інформаційно-технологічна компетенція, яка забезпечує ефективну діяльність викладача в новому інформаційному суспільстві.

Проаналізовано поняття «компетенція» і «компетентність», «професійна компетентність викладача», «інформаційна компетенція» та «інформаційно-технологічна компетенція».

Визначено сутність інформаційно-технологічної компетенції, яка представляє новий напрям, який виник безпосередньо під впливом нових інформаційних технологій і створення електронних інформаційних технологій.

Зазначено, що значущість її загострюється у зв'язку з бурхливим розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, перетворенням нашого суспільства в інформаційне, тобто в таке суспільство, в якому більшість працівників зайнята отриманням, обробленням, збереженням та доставлянням інформації. Викладач будь-якої предметної дисципліни має надавати своїм студентам приклад застосування інформаційних технологій, залучати їх до оволодіння ефективними методами і засобами роботи з інформацією, готуючи в такий спосіб до життя і діяльності в інформаційному суспільстві.

Акцентовано увагу на тому, що інформаційно-технологічна компетенція представляє здатність викладача ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології не тільки для підготовки методичного й дидактичного матеріалу до свого предмету, але знати й використовувати їх можливості при проектуванні заняття, що неможливо без знань особливостей дидактичного циклу і його реалізації в освітньому процесі. Тому інформаційно-технологічна компетенція є сьогодні невід'ємною частиною професійної компетентності викладача.

Ключові слова: компетенція, викладач, педагог, професійна компетенція, інформаційно-технологічна компетенція, педагогічна професійна компетентність, професійна компетентність викладача.

Андрєєв Н.В., Маркова В.Н., Мефанік М.С. «Информационно-технологическая компетенция как составляющая профессиональной компетенции преподавателя»

В статье рассмотрена составляющая профессиональной компетентности - информационно-технологическая компетенция, которая обеспечивает эффективную деятельность преподавателя в новом информационном обществе.

Проанализированы понятия «компетенция» и «компетентность», «профессиональная компетентность преподавателя», «информационная компетенция» и «информационно-технологическая компетенция».

Определена сущность информационно-технологической компетенции, представляющая собой новое направление, возникшее непосредственно под влиянием новых информационных технологий и создания электронных информационных технологий.

Отмечено, что значимость ее формирования обостряется в связи с бурным развитием информационных и коммуникационных технологий, преобразованием общества в информационное, то есть в такое общество, в котором большинство работников занята получением, обработкой, хранением и доставкой информации. Преподаватель любой предметной дисциплины должен предоставлять своим студентам пример применения информационных технологий, привлекать их к овладению эффективными методами и средствами работы с информацией, готовя их, таким образом, к жизни и деятельности в информационном обществе.

Акцентируется внимание на том, что информационно-технологическая компетенция представляет способность преподавателя применять эффективно технологии, как информационно-коммуникационные, не только для подготовки дидактического и методического материала к своему предмету, но знать и использовать их возможности при проектировании занятия, без знаний особенностей дидактического цикла и его реализации в образовательном процессе, невозможно. Поэтому информационно-технологическая компетенция является сегодня неотъемлемой частью профессиональной компетентности преподавателя.

Ключевые слова: компетенция, преподаватель, педагог, профессиональная компетенция, информационно-технологическая компетенция, педагогическая профессиональная компетентность, профессиональная компетентность преподавателя.

N. Andreev, V. Markova, M. Mefanik "Information and technological competence as a component of the teacher professional competence"

This article considered the component of professional competence - information and technological competence, which provides effective work of the teacher in the new information society.

The concept of "competence" and "competence", "professional teacher competence", "information competence" and "information and technological competence" are analyzed.

The essence of informational and technological competence, which is a new direction, which arose directly under the influence of new information technologies and creation of electronic information technologies, was determined.

It is noted that the importance of its formation is exacerbated by the rapid development of information and communication technologies, the transformation of our society into information, that is, in a society in which most workers are busy receiving, processing, storing and delivering information. An instructor of any subject discipline should provide students with an example of applying information technology, engaging them with effective methods and means of working with information, thus preparing for life and activities in the information society.

The emphasis is placed on the fact that the information and technology competence represents the teacher's ability to effectively apply information and communication technologies not only for the preparation of methodical and didactic material for his subject, but to know and use their capabilities in designing a class, which is impossible without knowledge of the features of the didactic cycle and its implementation in the educational process. Therefore, information and technology competence is an integral part of the professional teacher competence.

Key words: competence, teacher, professional competence, information and technological competence, pedagogical professional competence, professional competence of the teacher.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стрімка інформатизація та сучасні тенденції розвитку суспільства мотивують у сфері освіти розширення напрямів використання інформаційних технологій. Відповідно, модернізація освітніх цілей спричинює утворення нових технологій роботи з навчальною інформацією, нового змісту освіти, зумовлює нагальну потребу у високоосвічених педагогічних кадрах, спроможних не тільки ефективно використовувати потужний

потенціал сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у різних сферах професійної діяльності, але й здатних до активного створення інформаційного навчального середовища в освітньому закладі. У сучасному освітньому просторі перед системами освіти будь-якого рівня стоїть задача підготовки фахівців до використання інформаційних та комп'ютерних технологій у професійній діяльності.

Сьогодні інформатизація всіх галузей життєдіяльності людини зумовлює необхідність у формуванні такої складової, як

професійна компетентність та інформаційно-технологічна компетенція, що забезпечує ефективну діяльність викладача в новому інформаційному суспільстві.

Сучасні технології надають можливість активізувати та продуктивно використовувати в навчанні світові інформаційні ресурси, озброюють його ефективними інструментами для вирішення різноманітних завдань професійної педагогічної діяльності, що виходять за межі вузькопредметної спеціалізації. Це обумовлює доцільність вивчення питань щодо сутності інформаційно-технологічної компетенції як складової професійної компетентності викладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання зазначеної проблеми і на які посилається автор, визначення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Різні аспекти професійної компетентності досліджують С. Вітвицька, О. Вознюк, О. Дубасенюк, М. Левківський та ін. Досить багато вчених (О. Білик, Н. Веніг, В. Баркасі, Н. Босак, І. Воробйова, І. Дроздова, Л. Голованчук, Н. Завініченко, Ю. Головач, Л. Карпова, О. Коломінова, С. Козак, О. Мамчич, Г. Марченко, О. Мармаза, О. Петрашук, А. Онкович, О. Палій, О. Селіванова, В. Топалова, Л. Шевчук, І. Ящук) присвятили свої дисертаційні дослідження проблемі компетентності.

Питанням сутності педагогічної професійної компетентності присвячені дослідження П. Беспалова, В. Введенського, В. Гузеєва, Л. Карпової, В. Кузьміної, А. Маркової, О. Онаць, Т. Сорочан, А. Тряпичіної та ін.

Яциніна Н. О. у своєму дисертаційному дослідженні розглядає саме інформаційно-технологічну компетенцію викладача.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті: обґрунтування особливостей інформаційно-технологічної компетенції викладача.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поняття компетентність походить від слова „компетентний”. Поняття „компетентний” (лат. *competency* – відповідний, здатний) словник іноземних слів тлумачить як обізнаний у певній галузі. У різноманітних тлумачних словниках компетентність визначається як

поінформованість, ерудованість. Термін “компетенція” (лат. *competencia* від *competo* – взаємно прагну, відповідаю, підходжу) – коло повноважень певної установи, організації або особи, коло питань, у яких ця особа має певні знання, повноваження, досвід; компетентність, обізнаність поінформованість, авторитетність [6].

Підтримуючи погляди вчених (В. Красевський, А. Хуторський, Н. Яциніна), розрізняємо такі поняття, як «компетенція» та «компетентність», та використовуємо ці поняття в розумінні: компетентність - як інтегральну характеристику особистості, яка визначає її здатність вирішувати типові завдання й проблеми, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, у різних сферах професійної діяльності, на основі використання знань, життєвого й навчального досвіду та засвоєної системи цінностей. Компетентність складається з компетенцій (різних компонентів), які визначають засновані на знаннях, досвіді та вміннях, що були набуті завдяки навчанню, готовність і здатність особистості до успішної діяльності стосовно визначеного кола реальних об'єктів.

У педагогічній науці поняття «професійна компетентність педагога» розглядається по-різному, залежно від контексту наукових завдань, які вирішуються дослідниками.

Професійна компетентність – це сукупність ключових, базових та спеціальних компетентностей [7].

Ключові компетентності – це компетентності, які необхідні для будь-якої професійної діяльності та сприяють успіху людини.

Базові компетентності відображають специфіку певної професійної діяльності (педагогічної, медичної, технічної та ін.)

Для професійної педагогічної діяльності базовими є компетентності, які необхідні для організації професійної діяльності в контексті вимог до системи освіти на певному етапі розвитку суспільства.

Спеціальні компетентності мають відображати специфіку конкретної предметної чи надпредметної професійної діяльності.

Розглядають спеціальні компетентності як реалізацію ключових та базових компетентностей у межах навчального предмета, конкретної галузі професійної діяльності.

Ставленню професійної компетентності сприяє одночасний взаємозв'язок та розвиток усіх трьох видів компетентностей.

Саме особисті можливості викладача виражає поняття «професійна компетентність педагога», це дозволяє йому досить ефективно й самостійно вирішувати поставлені педагогічні завдання, сформульовані ним самим або адміністрацією освітньої установи. Для здійснення зазначеної діяльності педагогові необхідно знати педагогічну теорію та уміти й бути готовим застосовувати її в своїй практичній діяльності. Тому під педагогічною компетентністю розуміємо єдність теоретичної й практичної готовності фахівця до здійснення своєї професійної діяльності [8].

Професійна компетентність саме викладача розглядається як інтегративна професійно-особистісна характеристика, що відображає його професіоналізм, готовність виконувати професійні функції й досягати високих результатів у педагогічній діяльності. Вона складається з комплексу професійних компетенцій: психологічної, методичної, предметної, комунікативної, дослідницької та інших, що визначають готовність і здатність учителя до успішного виконання відповідних видів педагогічної діяльності стосуються окремих видів діяльності вчителя. Особливе місце в зазначеному комплексі посідає інформаційна компетенція, оволодіння якою означає якісний новий ступінь у професійній підготовці вчителя [1].

Якщо розглядати професійну компетентність, що формується в майбутнього викладача у межах системи вищої освіти, то можна говорити про три її складові:

- 1) мати спеціальні знання про мету, зміст, об'єкти й засоби професії педагога;
- 2) володіння спеціальними вміннями на підготовчому, виконавчому, підсумковому етапах педагогічної діяльності;
- 3) володіти спеціальними властивостями особистості й характеру; це дозволяє здійснювати педагогічний процес та одержувати очікувані результати.

Аналіз наукової літератури (О. Євсюков, Л. Карпова, В. Свистун та ін.) дозволяє стверджувати, що професійна компетентність включає [4]:

Ціннісно-орієнтовану компетентність - це здатність викладача адекватно сприймати навколишній світ, уміння знаходити свою роль

у творчому житті суспільства на основі патріотизму та вищих етичних цінностей. Ціннісно-орієнтована компетентність забезпечує вміння приймати рішення в різних життєвих ситуаціях, виявляти громадянську активність, розуміти політичну систему, уміти давати оцінку соціальним подіям, що відбуваються.

Загальнокультурну компетентність, що передбачає опанування досвідом діяльності на основі досягнень загальнолюдської культури й національних особливостей, що дозволяють освоїти етнокультурні явища та традиції в суспільстві, культурологічні основи соціального, особистого та сімейного життя, розуміти роль науки в розвитку суспільства і людини; володіння ефективними способами організації культурно-дозвілдової діяльності, що дозволить розуміти й цінувати культурне різноманіття світу та культуру свого народу; прихильність до ідей духовної згоди й толерантності.

Когнітивна компетентність забезпечує процес самостійної навчально-пізнавальної та дослідницької діяльності викладача. Когнітивна компетентність передбачає вміння ефективно організувати та планувати свою педагогічну діяльність, володіти способами рефлексії й аналізу своєї освітньої діяльності на основі вимог відповідної функціональної грамотності, що дозволить розуміти наукову культуру світу, мати навички пошуково-дослідницької діяльності.

Комунікативна компетентність передбачає знання як рідної, так і інших мов. Ця компетентність забезпечує володіння різноманітними способами спілкування й взаємодії з людьми у різних соціальних групах; оволодіння навичками спілкування рідною мовою як державною, мовою міжнаціонального спілкування, іноземними мовами; виконання в суспільстві різноманітних соціальних ролей; уміння використовувати різноманітні об'єкти комунікації для вирішення конкретних життєвих ситуацій.

Інформаційно-технологічна компетентність, що припускає вміння самостійно аналізувати, шукати, робити відбір, орієнтуватися, зберігати, перетворювати, інтерпретувати та здійснювати перенесення інформації й знань за допомогою реальних інформаційних технологій та технічних об'єктів.

Компетентність соціальної взаємодії означає, що володіння досвідом і знанням активної суспільно-цивільної діяльності у сфері

трудових, родинних, політичних, економічних суспільних відносин. Компетентність передбачає вміння аналізувати конкретну соціально-суспільну ситуацію, приймати рішення й діяти відповідно до суспільної та особистої вигоди в різних життєвих ситуаціях, усвідомлено здійснювати вибір професії.

Компетентність особистого саморозвитку, що пов'язана з оволодінням способами діяльності у власних інтересах, для реалізації своїх можливостей, забезпечення інтелектуального, фізичного та духовного саморозвитку, емоційної самопідтримки та саморегуляції. Ця компетентність передбачає формування внутрішньої екологічної культури, психологічної грамотності, турботу про власне здоров'я й володіння основами безпечної життєдіяльності, що дозволить мати такі якості, як уміння співвідносити свої можливості з реальною перспективою організації та планування своєї діяльності, почуття власної гідності з відповідальністю за своє життя та свої вчинки.

Одним із результатів сформованості професійної компетентності викладача є ступінь його готовності до використання сучасних інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій у своїй професійно-педагогічній діяльності, тобто оволодіння викладачем інформаційно-технологічною компетенцією.

Інформаційно-технологічна компетенція – це новий напрям, який виник безпосередньо під впливом нових інформаційних технологій і створення електронних інформаційних технологій. Тому сьогодні, коли інформатизація освіти є одним з основних напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, інформаційно-технологічна компетенція стає однією з основних компетенцій та виступає невід'ємною складовою професійної компетентності викладача.

При цьому слід говорити про різний підхід авторів до трактування цих понять.

Здатність та готовність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в різноманітних аспектах своєї професійної діяльності – це цілісна, інтегративна, багаторівнева професійно-особистісна характеристика, яка включає в себе сукупність установок, позицій, знань, умінь, навичок. Розуміється як здатність орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, готовність до використання інформаційно-

комунікаційних технологій для створення та відбору адекватних програмних педагогічних засобів для виконання майбутньої освітньої діяльності та її вдосконалення, а також для власного розвитку і самореалізації, а не просто як сукупність знань, умінь, навичок студентів, набутих у процесі навчання сучасним інформаційним і комунікаційним технологіям та інформатиці [9].

Інформаційно-технологічна компетенція у педагогічних джерелах висвітлюється як інтегрована здатність людини, що ґрунтується на особистісному гуманістичному підході до процесів інформатизації суспільства. Ця компетенція передбачає внутрішнє оперування технологічними та інтелектуальними вміннями інформаційної взаємодії, та проявляється вона в освоєнні інформаційного простору суспільства з використанням нових інформаційних технологій.

Значущість її загострюється у зв'язку з бурхливим розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, перетворенням нашого суспільства в інформаційне, тобто в таке суспільство, в якому більшість працівників зайнята отриманням, обробленням, збереженням та доставлянням інформації. Викладач будь-якої предметної дисципліни має надавати своїм студентам приклад застосування інформаційних технологій, залучати їх до оволодіння ефективними методами і засобами роботи з інформацією, готуючи у такий спосіб до життя і діяльності в інформаційному суспільстві.

Сучасні реалії зумовлюють необхідність пошуку нових підходів до формування та розвитку інформаційно-технологічної компетенції викладача. Результативність та ефективність діяльності сучасного викладача досягається завдяки навичкам плідного співробітництва з колегами на основі інформаційної взаємодії, уміння здійснювати відбір, структурування та оцінювання інформації, необхідної для рішення широкого кола освітніх завдань. В освітній діяльності зростає значущість проектування інформаційних моделей педагогічного процесу з урахуванням взаємозв'язків між всіма його компонентами, підсилюється необхідність освоєння та використання спектру педагогічних та інформаційних технологій, що постійно розширюється.

Оскільки інформаційна компетентність викладача передбачає сукупність знань, навичок та умінь, сформованих у процесі

навчання та самонавчання інформаційним технологіям та інформатиці, а також здатність до виконання освітньої діяльності за допомогою інформаційних технологій, то, відповідно, інформаційно-технологічна компетенція складається з трьох компонентів: знати; уміти використовувати; уміти застосовувати в професійній діяльності.

Зміст поняття «інформаційна компетентність» припускає наявність у сучасного суспільства виробленої звички одержувати знання з використанням можливостей сучасних комп'ютерних технологій точно так само, як ми сьогодні одержуємо через книги. У такий спосіб сукупність навичок постійного ефективного застосування досягнень цивілізації, зокрема виховання мотивації і навичок застосування інформаційних технологій, визначається як інформаційно-технологічна компетентність.

В умовах інформатизації системи вищої освіти та динамічного розвитку інформаційних та комунікаційних технологій навчальна та навчально-методична діяльність викладача набуває безлічі нових якостей. Повсюдне впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес і створення власних інформаційних наробок зробили володіння інформаційними технологіями необхідною якістю сучасного викладача незалежно від його спеціальності. Належний рівень інформаційної компетенції є основою підвищення якості освіти.

Інформаційно-технологічна компетенція, як готовність використовувати в практичній діяльності засвоєні знання, уміння та навички в галузі інформаційних та комунікаційних технологій, є критерієм професійної придатності викладача, що втілює концепцію випереджальної освіти і є носієм інтелектуальних цінностей суспільства, виступає запорукою його працевлаштування та конкурентоздатності на ринку праці.

Інформаційно-технологічна компетенція викладача - це компетенція, яка відноситься до сфери використання інформаційних технологій і визначає його можливості та уміння:

- самостійно шукати, збирати, аналізувати, представляти, передавати інформацію;

- моделювати та проектувати об'єкти і процеси, у тому числі - власну індивідуальну професійну діяльність;

- моделювати та проектувати роботу колективу;

- приймати правильні рішення, творчо та ефективно вирішувати завдання, які виникають перед ним у процесі продуктивної діяльності;

- орієнтуватися в сучасному навчально-інформаційному середовищі;

- відповідально реалізовувати свої плани, кваліфіковано використовуючи сучасні засоби інформаційних технологій;

- використовувати у своїй практичній професійній діяльності сучасні інформаційні засоби, що забезпечують багаторазове збільшення продуктивності праці.

Інформаційна компетентність викладача – синтез когнітивного, предметно-практичного та особистісного досвіду в роботі з освітніми інформаційними ресурсами. Інформаційно-технологічна компетенція включає в себе оволодіння такими компетенціями, як уміння знаходити інформацію в різних джерелах, знання особливостей інформаційних потоків у своїй предметній галузі, оволодіння основами аналітико-синтетичної обробки інформації, знання структури, правил підготовки та оформлення нових інформаційних продуктів з використанням як традиційних, так і нових інформаційно-комунікативних технологій. У той же час, інформаційно-технологічна компетенція пов'язана із розвитком абстрактного, алгоритмічного мислення, рефлексивних здібностей, пов'язаних з визначенням власної позиції та побудовою перспектив професійно-особистісного зростання. Крім того, освоєння компетенцій найбільш результативно для педагога відбувається в процесі діяльності, коли він діє або автономно, або входить у різні соціальні групи, що працюють в інтерактивному режимі. У цьому випадку інформаційно-технологічна компетенція стає технологічним засобом для формування світоглядного компоненту професійної педагогічної компетентності педагога, оскільки буде сприяти набуттю творчого, проектно-конструктивного, духовно-особистісного досвіду в педагогічній практиці.

Інформаційно-технологічна компетенція викладача – це особливий тип організації предметно-спеціальних знань, що дозволяють правильно оцінювати ситуацію та приймати ефективні рішення у своїй професійно-педагогічній діяльності, використовуючи нові інформаційні технології.

Про набуття викладачем інформаційно-технологічної компетенції можна судити з аналізу його практичної діяльності, якій властиві такі особливості:

- внутрішня мотивація, потреба та готовність до проведення уроків з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

- усвідомлене перенесення отриманих теоретичних знань та практичних навичок методологічного та методичного компонентів у практичну педагогічну діяльність у цілому, що сприяє розвитку професійної компетентності вчителя;

- самостійна розробка методичних і дидактичних матеріалів для уроку з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, залучення в цю роботу інших учителів;

- формування авторської системи використання інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічній діяльності, що включає не тільки навчальний, але й виховний процес;

- участь у науково-практичних конференціях, фестивалях, навчальних семінарах, проведення майстер-класів для своїх колег з даної предметної галузі.

Інформаційна компетентність припускає вміння самостійно шукати, орієнтуватися, аналізувати, перетворювати, робити відбір, інтерпретувати, зберігати й здійснювати перенесення інформації та знань за допомогою реальних технічних об'єктів й інформаційних технологій

Інформаційно-технологічна компетенція є загальною здатністю викладача мобілізувати свої знання, уміння, досвід, способи виконання дій у певних професійних ситуаціях при вирішенні конкретних проблем.

З огляду на вищевикладене, інформаційно-технологічну компетенцію викладача слід розглядати як найважливішу складову його професійної компетентності, що являє собою готовність і здатність особистості ефективно використовувати комп'ютерні технології у різних аспектах професійної педагогічної та самоосвітньої діяльності, удосконалювати свій досвід з їх використання й розширювати його межі й визначати цю компетенцію як інтегративну характеристику особистості.

Інформаційно-технологічна компетенція представляє здатність викладача ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології не тільки для підготовки методичного й дидактичного матеріалу до свого предмету, але знати й використовувати їх можливості при проектуванні заняття, що

неможливо без знань особливостей дидактичного циклу і його реалізації в освітньому процесі. Фактично, зазначені теоретичні знання й практичні навички інформаційно-технологічної компетенції є проявом компетентності в галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій. Ця інформаційно-технологічна компетенція викладача орієнтована на організацію процесу зберігання, передачі та опрацювання навчальної інформації за допомогою комп'ютерних технологій. Інформаційно-технологічна компетенція, що трактується в такий спосіб, є сьогодні невід'ємною частиною професійної компетентності викладача.

Інформаційно-технологічна компетенція має важливі ознаки, що характеризують її як ключову компетентність:

- доступ фахівця до електронних носіїв інформації, озброєння його сучасними технологіями, втілення та проектування найбільш ефективних варіантів розв'язання завдань;

- можливість застосування вміння та знання, що входять до цієї компетентності у будь-якій сфері життєдіяльності викладача;

- активізація аналітичного, критичного, рефлексивного мислення при аналізі інформації, розвиток інтелектуальної, духовної, емоційно-мотиваційної сфер особистості через забезпечення доступу до найновітніших досягнень науки, а також активізація розвитку інших ключових компетентностей шляхом залучення студента до прогресивних надбань науки, представлених на електронних носіях, у мережі Інтернет тощо [2].

Висновки з проведеного дослідження та перспективи подальших розробок в обраному напрямку.

Феномен інформаційно-технологічної компетенції викладача за змістом своїх компонентів органічно вписується в сучасну креативну освітню модель – породження інформаційної епохи. Добування інформації, її обробка, створення нових інформаційних продуктів стає пріоритетною сферою професійної, зокрема педагогічної діяльності.

Формування інформаційно-технологічної компетенції викладача сьогодні є невід'ємною складовою реформи системи вищої педагогічної освіти в цілому, основна мета якої передбачає підготовку освіченого фахівця відповідно до вимог інформаційного суспільства, формування необхідних знань,

умінь і навичок та формування професійної компетенції. Професіоналізм викладача знаходить своє втілення у відборі, критичному аналізі готових програмних засобів або створенні власних оригінальних програмних продуктів педагогічного призначення.

Інформаційно-освічений викладач спроможний знайти відповідну інформацію з різних джерел. Вона має бути також наділена необхідною здатністю якісної та кількісної оцінки і самооцінки інформації з тим, щоб

виявити суперечливі питання, що закладені в інформації. Інформаційно-освічений викладач може використати та застосувати інформацію в багатьох фахових ситуаціях. Такі ситуації потенційно сприяють прийняттю нешаблонних рішень, розв'язку творчих завдань, а отже, – розвитку нових знань. Таким чином, відбувається освітній процес навчання на основі приведення в дію інформаційно-технологічної компетенції.

Список використаних джерел

1. Василиків І. Інформаційна компетенція – основний чинник формування готовності майбутніх учителів маркетингу до використання інформаційних технологій / І. Василиків // Молодь і ринок. – 2012. – № 3. – С. 130–133.

2. Долинський Є. Сутність і структура професійної компетентності майбутніх перекладачів / Є. Долинський // Педагогічний дискурс. – 2010. – Вип. 7. – С. 89.

3. Зіборова В. Формування інформаційної компетентності викладача / В. Зіборова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 8 (195). – С. 64 – 68

4. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків, 2004. – 20 с.

5. Коваль Т. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. / Т. Коваль. – Київ : Вид. центр НЛУ, 2009. – 380 с.

6. Словник іншомовних слів / Уклад. : С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – Київ : Наукова думка, 2000. – 680 с.

7. Радионова Н. Компетентностный подход в педагогическом образовании [Електронний ресурс] / Н. Ф. Радионова, А. П. Тряпицына. – Режим доступу : <http://www.omsk.edu/article/vestnikomgpu75.pdf> - Дата звернення 05.04.2020р.

8. Ціпан Т. Професійна компетентність сучасного вчителя / Т.Ціпан // *Інноватика у вихованні*. – 2016. – Вип. 3. – С. 174–181.

9. Яциніна Н. О. Формування інформаційно-технологічної компетенції майбутнього вчителя у навчальному процесі педагогічного університету : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.09 / Н. О. Яциніна; Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 20 с.

References

Vasilikiv, I 2012, 'Informatsiyana kompetentsiya – osnovniy chinnik formuvannya gotovnosti maybutnih

uchiteliv marketingu do vikoristannya Informatsiynih tehnologiy'[Information competence - the main factor in shaping the readiness of future marketing teachers to use information technology], *Molod i rinok*, no. 3, pp. 130-133.

2. Dolinskiy, E 2010, 'Sutnist i struktura profesiyanoi kompetentnosti maybutnih perekladachiv'[The essence and structure of professional competence of future translators], *Pedagogichnyi diskurs*, iss. 7, pp. 89.

3. Ziborova, V 2010, 'Formuvannya Informatsiyanoi kompetentnosti vkladacha'[Formation of information competence of the teacher], *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, no. 8 (195), pp. 64-68.

4. Karpova, LH 2008, 'Formuvannya profesiinoi kompetentnosti vchytelia zahalnoosvitnoi shkoly'[Formation of professional competence of a secondary school teacher], *Kand.ped.n. abstract, Kharkivskiy natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni H. S. Skovorody, Kharkiv*

5. Koval, T 2009, *Pidgotovka vkladachiv vischoyi shkoli: Informatsiyni tehnologiyi u pedagogichnyi diyalnosti*, [Training of higher school teachers: information technologies in pedagogical activity] Vydavnychi tsentr NLU, Kyiv.

6. Morozov, SM & Shkaraputa, LM (comp.) 2000, *Slovník Inshomovnih sliv*, [Foreign Dictionary] Naukova dumka, Kyiv.

7. Radionova, N & Tryapitsyina A n.d., *Kompetentnostnyiy podhod v pedagogicheskom obrazovanii*, [Competence-based approach in teacher education] viewed 05 April 2020, <<http://www.omsk.edu/article/vestnikomgpu75.pdf>>.

8. Tsipan, T 2016, 'Profesiynna kompetentnist suchasnogo vchytelya' [Professional competence of a modern teacher], *Innovatika u viovanni*, iss. 3, pp. 174-181.

9. Yatsinina, N 2008, 'Formuvannya informatsiyno-tehnologichnoyi kompetentsiyi maybutnogo vchytelya u navchalnomu protsesi pedagogichnogo universytetu' [Formation of information-technological competence of the future teacher in the educational process of the pedagogical university], *Kand.ped.n. abstract, Kharkiv*.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2020 р.